

КРИСТАЛІЧНА СТРУКТУРА $P6_3\text{-Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$ Блашко Н. М.¹, Марчук О. В.¹, Федорчук А. О.²¹Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна²Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Львів, Україна

Blashko.Nazarii@vnu.edu.ua

Розвиток науки і техніки вимагає безперервного пошуку, синтезу і проведення фундаментальних досліджень нових матеріалів, що володіли б необхідним комплексом фізичних та фізико-хімічних властивостей. У матеріалознавстві значний інтерес становлять складні халькогеніди рідкісноземельних металів, які характеризуються технологічністю, відтворюваністю експериментальних результатів дослідження, високою фоточутливістю та іншими властивостями. Останні зумовлені поєднанням структурних елементів та особливостями електронної будови *p*-, *d*- та *f*- енергетичних рівнів.

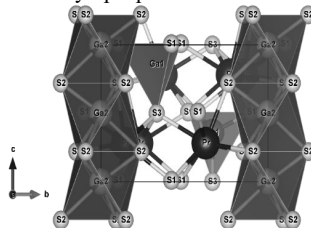
Зразок ($m = 1$ г) стехіометричного складу $\text{Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$ синтезували сплавленням шихти, що була приготуєлена із простих речовин із високим ступенем чистоти (99,99 %) у вакуумованому (10^{-2} Па) кварцевому контейнері. Максимальна температура синтезу становила 1420 К, гомогенізуючий відпал тривав 500 годин за температури 770 К. Рентгенофазовий аналіз сульфїду $\text{Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$ здійснювали за рентгенограмою, яка була отримана на дифрактометрі ДРОН 4-13 в межах $2\Theta = 10\text{--}100^\circ$ ($\text{CuK}\alpha$ – випромінювання, крок сканування – 0.02° , експозиція у кожній точці – 20 с). Кристалохімічні розрахунки здійснювали за допомогою пакету програм WinCSD.

Кристалічна структура вперше синтезованого халькогенїду $\text{Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$ ($a = 9.9853(3)$ Å, $c = 6.0648(2)$ Å, $V = 523.68(4)$ Å³) належить до гексагональної сингонїї (ПГ $P6_3$). Уточнення координат та теплових параметрів атомів (таблиця 1) привело до задовільних значень фактора розбіжності ($R_1 = 0.0730$, $R_p = 0.1777$). У структурі $P6_3\text{-Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$ (рисунок 1) атоми Pr розміщені у тригональних призмах з одним додатковим атомом, атоми статистичної суміші М ($0.605(8)$ Ga + $0.09(1)$ Fe) – у центрах октаєдрів, а атоми Ga – у тетраєдрах.

Елементний склад синтезованого сульфїду було додатково оцінено за допомогою EDAX аналізу: 26.74 ± 4.70 ат.% Pr, 1.20 ± 0.17 ат.% Fe, 14.12 ± 1.34 ат. % Ga, 57.94 ± 3.12 ат. % S. Розраховані ат. % елементів для $\text{Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$ є такими: 25.64 % Pr, 0.86 % Fe, 13.68 % Ga, 59.83 S %. Результати EDAX аналізу та розрахунку добре узгоджуються між собою.

Таблиця 1. Координати та теплові параметри атомів у структурі $P6_3\text{-Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$

Атоми	ПСТ	x	y	z	$B_{130} \times 10^2$ (Å ²)
Pr	6 <i>c</i>	0.3747(2)	0.1453(2)	0.2345(5)	1.04(5)
Ga	2 <i>b</i>	1/3	2/3	0.1568(6)	0.65(13)
M	2 <i>a</i>	0	0	0.018(2)	1.7(2)
S1	6 <i>c</i>	0.1008(7)	0.5218(8)	0.0074(9)	0.9(3)
S2	6 <i>c</i>	0.1470(7)	0.2394(6)	0.2969(9)	0.8(3)
S3	2 <i>b</i>	1/3	2/3	0.5167(15)	0.6(3)

Рис. 1. Координаційне оточення атомів у структурі сульфїду $P6_3\text{-Pr}_3\text{Fe}_{0.1}\text{Ga}_{1.6}\text{S}_7$